

**СИНЕРГІЯ ТРАДИЦІЙ ТА ІНОВАЦІЙ У СУЧАСНОМУ
МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРИ:
ПЕДАГОГІЧНІ ТА ВИКОНАВСЬКІ АСПЕКТИ**

Дар'я ГАЛАГУЗ,

студентка IV курсу спеціальності 022 дизайн

Житомирського державного університету імені Івана Франка

науковий керівник:

завідувач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну,

кандидат педагогічних наук, доцент

Оксана ПІДДУБНА

Стаття розглядає синергію традицій та інновацій у сучасному українському мистецькому просторі. Традиції забезпечують стійкість, культурну спадщину та академічні стандарти, інновації (цифрові технології, міждисциплінарність, дистанційне навчання, проектна діяльність) стимулюють креативність і адаптацію до сучасних викликів. У педагогічній сфері цей баланс сприяє формуванню творчих фахівців через поєднання класичних методик з дитиноцентричними та нелінійними підходами. У виконавській практиці синергія проявляється в інтерпретації національних традицій через новітні сценічні та мультимедійні рішення без втрати ідентичності. У результаті виникає гармонійний синтез, що збагачує автентичність і сприяє культурному відродженню українського мистецтва.

Ключові слова: *синергія, традиції, інновації, мистецька освіта, виконавська практика, синергетика, культурна спадщина, цифрові технології, міждисциплінарність.*

Синергія традицій та інновацій у сучасному мистецькому просторі проявляється як динамічний процес самоорганізації. Традиційні культурні практики поєднуються з новаторськими підходами для адаптації до викликів

сучасності. Така синергія базується на принципах синергетики, які дозволяють мистецькому простору еволюціонувати, зберігаючи стабільність і відкриваючись для змін. У мистецькій освіті традиції виступають як основа порядку, а інновації, як каталізатор трансформацій, який забезпечує перехід системи до нового рівня розвитку. Л. Шумейко підкреслює, що сфера вітчизняної мистецької освіти перебуває в стані біфуркації через реформи та геополітичні виклики, а синергетичні принципи допомагають осмислити її як відкриту систему, складову культури (Шумейко, 2023: 1). Синергія створює основу для гармонійного поєднання минулого і майбутнього, традиції забезпечують стійкість, а інновації стимулюють креативність.

В. Соловей, С. Кізім, В. Уманець, підкреслюють, необхідність балансу між збереженням автентичної культурної спадщини та впровадженням сучасних технологій і методологій. У освіті декоративного мистецтва інноваційні підходи до професійної підготовки передбачають аналіз досвіду та перспектив, наприклад традиційні техніки обробки дерева гармонізуються з цифровими інструментами, такими як CAD/CAM, 3D-моделювання та лазерне різання, створюючи синтез, що відроджує народне мистецтво, але оснащуючи студентів міждисциплінарними навичками для сучасного ринку. Методи ініціюють перегляд навчальних програм, сприяючи мультидисциплінарності, технічні дисципліни перетинаються з художніми, врешті-решт формують творчих фахівців, які виступають агентами культурного відродження, поєднуючи українські традиції з глобальними естетичними та технологічними досягненнями (Соловей та ін., 2025: 35).

Синергія традицій та інновацій виявляється через баланс між класичними методами викладання та сучасними стратегіями. Традиції тут представлені принципом гомеостатичності, який підтримує сталість навчальних методик, процесів виховання засобами мистецтв (музики, хореографії, театру тощо) і передачу знань від покоління до покоління. Л. Шумейко порівнює це з пірамідальною структурою суспільства. Вершина, це класичні наукові школи та випробувані педагогічні методи, які дозволяють системі коливатися в межах

стабільності (Шумейко, 2023: 4). Інновації, навпаки, вводяться через принципи нелінійності та нерівноважності, система відходить від антропологічної раціональності до інноваційності, дитиноцентризму та креативності. Створюються неформальних заклади освіти, варіативних дисциплін, вони дозволяють коригувати освітню траєкторію та адаптуватися до нестабільного світу. Синергія досягається в міждисциплінарних підходах, традиційні дисципліни поєднуються з проектною діяльністю, інформаційними, рольовими, дослідницькими проектами. Проекти стимулюють самостійний пошук знань і розкриття творчого потенціалу (Шумейко, 2023: 6).

Перехід до дистанційної та змішаної форм освіти створює умови для розвитку унікальності кожного учня, дозволяючи вільний вибір траєкторії саморозвитку. Традиційні елементи, вивчення фундаментальних дисциплін і виховання моральної цілісності, інтегруються з інноваційними інструментами, Moodle, соціальні мережі (Youtube, Telegram, Facebook) вони допомагають у самостійній роботі та командній взаємодії. О. Козій, Л. Тарасюк стверджують, що це сприяє гуманітаризації освіти, синергетика виступає методологічною основою для поєднання холізму та системності, дозволяючи хаотичні знання перетворюватися на механізм самоорганізації (Козій, Тарасюк, 2023: 2). У воєнних умовах, коли доступ до технологій нерівний через руйнування інфраструктури, це стимулює інноваційну діяльність, орієнтовану на креативний потенціал, і забезпечує варіативність програм, що відповідає освітнім потребам. В результаті педагогічний процес стає нелінійним діалогом, традиції (наприклад, авторське розуміння творів мистецтва) збагачуються інноваціями, як асинхронне навчання, для формування компетентностей, необхідних для самореалізації.

В практичній реалізації мистецтва, класичні форми виконання інтегруються з новаторськими техніками для створення нових структур. На думку Л. Шумейко, традиції ґрунтуються на принципах багаторівневості та гомеостатичності. Ієрархія компетенцій (знання, уміння, навички) та функцій мистецтва (аксіологічна, комунікативна, терапевтична) забезпечує стійкість, як

у виконанні класичного репертуару, що передає культурну спадщину (Шумейко, 2023: 4). Інновації вводяться через принципи нестійкості та самоорганізації, де біфуркаційні моменти (кризи невизначеності в розвитку митця) ведуть до, нових станів, осмислення еволюційного шляху через діджиталізацію. До прикладу в проектній діяльності, виконавці поєднують просвітницьку та виконавську складові, у воркшопах, фестивалях, online-форматах.

Сучасні дослідники О. Козій, Л. Тарасюк підтверджують, що синергетика сприяє самоорганізації виконавця як цілісної системи. Система еволюціонує в нелінійному світі, дозволяючи обирати персональний темп і інтенсивність, особливо в дистанційному форматі (Козій, Тарасюк, 2023: 3). Традиційні елементи, командна робота в мистецтві, доповнюються інноваціями, використання графічних редакторів і відеохостингів, для створення нових форм вираження. У воєнних умовах це стає інструментом для подолання ізоляції.

Традиційні академічні школи, які ґрунтуються на канонічних уявленнях про майстерність, техніку та художній стиль, нині дедалі частіше доповнюються інноваційними методами навчання, інтерактивними форматами, цифровими технологіями та міждисциплінарними підходами. Варто зазначити, що інтеграція сприяє не руйнуванню традицій, а їх осмисленню в нових умовах, формуючи в студентів здатність до творчої інтерпретації культурної спадщини. Як підкреслює Л. Калініна, педагогічна синергія полягає у створенні освітнього середовища, де класичні цінності мистецтва поєднуються з відкритістю до експерименту та інноваційного мислення (Кириленко, 2018: 107).

Виконавець дедалі частіше виступає як активний інтерпретатор, здатний переосмислювати традиційні форми через призму сучасних естетичних запитів. Це особливо помітно у вокальному та музично-сценічному мистецтві. Збереження академічних стандартів співу, або виконавської техніки поєднується з використанням новітніх сценічних рішень, мультимедійних засобів та експериментальних форм подачі матеріалу. Дослідники Т. Каблова, В. Тетеря наголошують, що така взаємодія сприяє оновленню виконавської

культури без втрати її національної та історичної ідентичності (Кириленко, 2018: 94).

Синергія проявляється через збереження та розвиток національних музичних традицій з інтеграцією інновацій. До прикладу спадковість традицій творчості музичної Одеси як центру універсалізму, поєднується з сучасними концепціями, виконавці продовжують лінію видатних постатей, але впроваджують нові інтерпретації. У випадку з Дарією Андросовою, яка, вивчаючи фортепіано та музикознавство в Одеській консерваторії, інтегрує класичну школу з багатoproфільною підготовкою.

Відродження традицій відомих училищ, як імені Ф. Колесси, поєднується з університетським рівнем підготовки під керівництвом Ельвіри Тайнель, де інноваційні методики, включаючи ліцензування спеціальностей «Музична педагогіка і виховання» та організацію звітних концертів, дозволяють зберігати фольклорні традиції регіонів, але адаптувати їх до сучасних викликів, наприклад, через акредитацію програм та інтеграцію з європейськими стандартами. Збереження кращих традицій у концертних програмах та творах поєднується з інноваційними підходами до виконання. У естрадному вокальному мистецтві, такі проекти як «Зірковий Маніфест» Київської муніципальної академії естрадного та циркового мистецтв інтегрують класичні школи з сучасними технологіями, формуючи яскраві шоу, що мотивує молодих виконавців до креативних експериментів. Це сприяє формуванню осередків, де національні традиції розвиваються через інновації. До прикладу у діяльності В. Чернеця, який, як ректор Національної музичної академії, поєднує збереження традицій з сучасним кризовим менеджментом, організовуючи всеукраїнські віче та круглі столи для популяризації української культури, або в роботі А. Кушніренка, який збирав буковинський фольклор, створюючи синтетичний жанр ансамблю пісні, музики та танцю, що здобув перемоги на всесоюзних оглядах, надаючи традиційним пісням нове життя на сцені, забезпечуючи культурну ідентичність і глобальну конкурентність (Черкасов, 2025: 199, 212, 256, 262, 272).

Підсумовуючи варто зазначити, синергія традицій та інновацій у сучасному мистецькому просторі є механізмом еволюції як педагогічної, так і виконавської сфер. Традиції забезпечують стійкість системи, зберігаючи культурну спадщину, академічні стандарти та національну ідентичність. Інновації, цифрові технології, міждисциплінарні підходи, дистанційне навчання та проектна діяльність, стимулюють креативність, адаптацію до викликів сучасності та воєнного часу. Цей баланс дозволяє мистецькій освіті та виконавській практиці переходити до нового рівня самоорганізації, формуючи фахівців, здатних творчо інтерпретувати минуле крізь призму сьогодення. В результаті виникає гармонійний синтез, що не руйнує автентичність, а збагачує її, сприяючи культурному відродженню та глобальній конкурентності українського мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кириленко, К. М. (2018). Синергія в культурному просторі сучасності: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (29–30 березня 2018 р.). Київ: Київський національний університет культури і мистецтв.
2. Козій, О. М., & Тарасюк, Л. М. (2023). Синергетичний підхід у мистецько-педагогічній освіті України в умовах воєнного стану. *Modern engineering and innovative technologies*, 25 (3), 110–114.
3. Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання (2025): збірник наукових праць. Вип. 6. Вінниця: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2025. 162 с.
4. Черкасов, В. Ф. (2025). Діалог митців музично-педагогічної освіти України : колективна монографія. Вип. 2. Німеччина: LAP LAMBERT Academic Publishing.
5. Шумейко, Л. М. (2023). Синергетичні принципи в мистецькій освіті. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія, культурологія, соціологія*, 13 (26), 41–50.